Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

22.9.2025

Lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

VNS 6/2025 vp

Lausunto sisäisen turvallisuuden selonteosta

Asia

Lakivaliokunta on pyytänyt lausuntoa sisäisen turvallisuuden selonteosta. Sisäministeriö lausuu seuraavaa.

Yleistä

Selonteko täydentää viimeisimpien ulko- ja turvallisuuspoliittisen ja puolustuspoliittisen selontekojen sisältöjä. Rikostorjunnan näkökulmasta selonteon rakenne kattaa sisäisen turvallisuuden toimintaympäristön muutoksen, painopisteet ja tavoitteet sekä johtopäätökset tavoitteiden saavuttamiseksi. Muutoksen kuvaus kattaa koko suomalaisen yhteiskunnan ja sisäisen turvallisuuden kansallisten toimijoiden roolin ja tiiviin yhteistyön merkityksen yhteiskunnan kriittisiin turvallisuusvaatimuksiin vastaamisessa.

Sisäisen turvallisuuden painopisteitä ja tavoitteista

Vakavan nuoriso- ja jengirikollisuuden torjunnan valinta painopisteeksi on perusteltavissa sillä, että mahdollisimman varhainen puuttuminen laajalla keinovalikoimalla lisää vaikuttavuuden todennäköisyyttä ja vähentää rikoshaittoja. Rikosoikeusjärjestelmän tehokkuudesta huolehtimisen lisäksi on syytä muistaa rikollisen ryhmäytymisen ja syrjäytymisen estäminen. Selonteossa todetusti puuttumisen on oltava laaja-alaista, koordinoitua ja eri toimijoiden sitoutumisen varmistavaa, jotta nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisemistä ja torjumista koskevan toimenpideohjelman täytäntöönpano on tehokasta.

Järjestäytyneen ja vakavan rikollisuuden yleismaailmallinen kehitys ulottaa vaikutuksensa myös Suomeen. Sen haitallisuus yhteiskuntajärjestykselle ja lailliselle liiketoiminnalle puoltaa torjuntakeinojen kattavuudesta ja niiden ajantasaisuudesta huolehtimisen merkitystä. Rikollisuuden kehittyminen, jatkuva kansainvälistyminen ja rikollisten toimijoiden käyttäminen valtiollisen vaikuttamisen välineinä edellyttävät viranomaisilta tilannekuvan ja toimintamallien ajantasaisuudesta huolehtimista. Viranomaisvoimavarojen

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo.sm@gov.fi | www.intermin.fi

tietoperusteinen kohdentaminen yhteistyössä ja toimintakyvyn takaavien toimivaltuuksien säätäminen luovat perustan toimille, joilla vakavaa ja järjestäytynyttä rikollisuutta kyetään torjumaan tehokkaasti sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

Väkivaltaisten ääriliikkeiden ja terrorismin aiheuttamien uhkien torjuntatoimet sisältävät samoja osa-alueita muun vakavan rikollisuuden torjunnan kanssa. Ilmiöiden, tekijöiden ja toimintamallien tunnistamisella pystytään luomaan kansallinen vaste, jonka perusteella Suomi on luotettava kumppani myös kansainvälisessä toiminnassa. Suomessa väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin sekä terrorismin ennalta estämisen ja torjunnan rakenne on yhteensovitettu sekä strategisella että operatiivisella tasolla.

Selonteko huomioi rikostorjunnan ja yleisemmin oikeudenhoidon näkökulmia muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksiin vastaamisessa. Rikostorjunnan kokonaisuudessa esitutkintaviranomaisten ja syyttäjien välinen yhteistyö nopeuttaa rikosasioiden käsittelyä ja siten osaltaan edistää rikosvastuun toteutumista ja rikosprosessin asianosaisten oikeusturvaa.

Johtopäätöksistä

Kehittyviin ja muuntuviin turvallisuusuhkiin varautuminen perustuu tiedonhankintaan, analyysiin ja suunnitteluun. Rikostorjunnan viranomaisten toimivaltuuksien ja toimintamallien ajantasaisuus sekä tiedonvaihdon esteiden poistaminen ovat olennaisessa asemassa Suomen ja sen kansalaisten toimintakyvyn säilyttämisessä. Muuttuvan turvallisuusympäristön aiheuttamien uhkien, mutta myös uusien toimintamahdollisuuksien ymmärtäminen, edellyttää jatkossakin riittävää panostusta tutkimukseen, teknologisen kehityksen mukana pysymiseen sekä kansalaisyhteiskunnan toimijoiden ja yksittäisten kansalaisten osallistamiseen turvallisuusongelmien ratkaisussa.

Rikostorjunnan näkökulmasta selonteossa mainitut toimenpiteet ja linjaukset muodostavat toisiaan tukevan kokonaisuuden. Lainsäädännön ja toimivaltuuksien kehittäminen toteutetaan kunnioittaen oikeusvaltioperiaatetta sekä perus- ja ihmisoikeuksia. Lainsäädännön kehittäminen sujuvoittaa rikosoikeusjärjestelmää ja tehostaa sen yleis- ja erityisestävyyttä huolehtien samalla oikeusturvan toteutumisesta. Rikosprosessin tehostamisen rinnalla kulkeva ennalta estävä toiminta täydentää keinovalikoimaa ja mahdollistaa tilannekohtaisesti mitoitetut toimenpiteet.

Selonteossa mainittuihin riskeihin ja haitallisiin kehityskulkuihin vastaaminen edellyttää sisäisen turvallisuuden keskeisten viranomaisten, rikosoikeudesta vastaavien oikeudenhoidon viranomaisten ja tuomioistuinlaitoksen voimavarojen varmistamista. Voimavarojen varmistaminen kattaa rikosprosessiketjun kokonaisvaltaisen kehittämisen.

Vaalikausien ylitse ulottuvina voimavaratarpeina on tunnistettu henkilöstömäärän lisääminen poliisissa (tavoitetaso 8800 henkilötyövuotta) ja Hätäkeskuslaitoksessa (tavoitetaso 630 henkilötyövuotta), vuosittainen indeksitarkistus poliisin ja Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin sekä Rajavartiolaitoksen investointeihin, pelastustoimen viranomaisten suorituskyvyn kehittäminen ja sisäisen turvallisuuden viranomaisten tilannekuva- ja viestiyhteyksien kehittäminen.

Sisäisen turvallisuuden viranomaiset ovat panostaneet suorituskykyjensä kehittämiseen vastatakseen selonteossa mainittuihin toimintaympäristön muutoksiin. Suorituskykyjen kehittämistä jatketaan selonteon linjausten ja tavoitteiden mukaisesti.

Poliisiylitarkastaja Sami Ryhänen

Jakelu Lakivaliokunta

Tiedoksi Sisäministeri Rantanen
Valtiosihteeri Tamminen
Erityisavustaja Kinnunen
Kansliapäällikkö Sarasmaa
Johdon sihteerit Landström, Söderman, Mäkiprosi
Osastopäällikkö Vuori
oikeus.sm@gov.fi